

Psykisk helse på vent

TEKST

Tor Levin HofgaardPUBLISERT 5. november 2011

I årets statsbudsjett beskriver Helse- og omsorgsdepartementet status innenfor psykisk helse:

- Psykiske helseproblemer står for flest tapte arbeidsår
- Tre av fire med alvorlig depresjon får aldri behandling
- 70 000 barn er behandlingstrengende
- Personer med alvorlige psykiske lidelser er blant dem med svakest tilbud i kommunene og dårligst levekår
- Forebygging og økt bevissthet om den psykiske helsens betydning på alle arenaer og sektorer topper listen over de største utfordringer i årene som kommer

I tillegg er tallenes tale klar: Psykiske helseproblemer koster årlig 70 milliarder i trygd, behandlings- og sosialutgifter, og er en vesentlig årsak til at 700 000 personer står utenfor arbeidslivet.

Virkelighetsoppfatningen deler vi. Den tilsier en betydelig styrking av psykiske helsetjenester i førstelinjen. Men den gang ei.

Statsbudsjettet for 2012 ble ingen opptur for den som er opptatt av psykisk helsefeltet. Slik vi ser det, er psykisk helse satt på vent. Det er beklagelig, uventet og overraskende. Vi hadde forventet at tilstanden for den psykiske helsen og konsekvensene for vår økonomi ville tvinge frem en satsing på kommunal psykisk helse. I tillegg trodde vi vel faktisk at denne tragiske sommeren ville vekke bevisstheten om behovet for et solid kommunalt psykisk hjelpeapparat, med lett tilgjengelige fagpersoner, inkludert psykologer. Har ikke årets erfaringer tydeliggjort at også hverdagens opplevde katastrofale livshendelser krever gode og bærekraftige tjenester for alle som trenger psykisk helsehjelp? De små endringer som er foreslått er kun omdisponeringer, og ingen reell økning.

Den nye loven om helse- og omsorgstjenester likestiller kommunenes ansvar for somatikk og psykisk helse. Men statsbudsjettet motarbeider denne loven og samhandlingsreformens intensjon, fordi det fortsatt vil lønne seg for kommunen å overlate de med psykiske lidelser til spesialisthelsetjenesten. Vi ser ingen tegn til substansiell satsing på tidligintervensjon og lavterskel i kommunene med dette budsjettet. Like lett tilgang til psykolog, på samme måte som til lege, må befolkningen fortsatt se langt etter.

Regjeringen og helse- og omsorgsdepartementet inntar en vente-og-se-holdning til psykisk helse. Det er klassisk metode når man ikke våger å ta politisk grep. I lys av regjeringens egen analyse av status på det psykiske helsefeltet, og hva dette koster det norske samfunn, er passiviteten myndighetene utviser ikke annet enn uforsvarlig. Fremtidens store utfordringer på dette feltet, de er erkjent – men likevel kommer det ingen politiske signaler om hvordan regjeringen skal ta fatt i dette.

Passiviteten gjelder ikke bare manglende nye tiltak, men også allerede igangsatte opplegg. Regjeringen har brukt 100 millioner på forsøksordninger med psykologer i kommunene. Men årets budsjett gir ikke kommunene som har ansatt disse psykologene noen langsiktig støtte til videreføring av et tilbud befolkningen trenger, og som loven pålegger kommunene som et «sørge-for-ansvar» fra 1.januar 2012. Det skaper stor usikkerhet for kommunene dette gjelder og for kommunenes befolkning, og det bidrar til å svekke muligheten for at andre kommuner ivaretar sitt «sørge-for-ansvar» på best mulig måte. Det er jo ikke gitt noen signaler om en bærekraftig finansieringsmodell for psykologtilbud i kommunal regi.

For oss i Psykologforeningen tilsier budsjettet ikke annet enn at vi fortsatt har mye å gjøre – og at arbeidet med å sikre befolkningen en like selvsagt tilgang til psykolog som til lege i Kommune-Norge må fortsette med uforminsket styrke.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 11, 2011, side 1130

TEKST

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk psykologforening